

Frauke Materlik

Absens
prosjektbeskrivelse

- illustrerende bilder
- informasjon om publikasjonen

Fra juni til slutten av august 2016 vises *Absens*, et nytt verk som kombinerer lydinstallasjon og skulptur i Hardanger.

Hordaland turlag er vert for prosjektet, som presenteres in situ på det tidligere stølsområde Stavali i den vestlige delen av Hardangervidda. Jeg har invitert komponisten Stephen Crowe til å lage lydverket sammen med meg. Vi undersøker hvordan den kunstneriske praksis forholder seg til oppfattelsen og hukommelsen av landskap og infrastruktur. Prosjektet henvender seg til besøkende i alle aldersgrupper. Jeg søker Hordaland fylkeskommune om et tilskudd til produksjon, formidling og honorar.

Stavali er del av Hardangervidda nasjonalpark. Beliggenheten er markert i rødt.

Kontekst og bakgrunn

Tidligere landbruksarealer er under forandring i mange land. Hvert år er det gårdsbruk som legges ned eller erstattes med landbruk i stor skala. Dyrehold er blitt til et nesten usynlig fenomen og store områder gror igjen.

Jeg husker min første jobb som landbrukspraktikant i Gudbrandsdalen for mange år siden, hvor jeg jobbet med ku og sau. Lyden af husdyr, kubjeller og drift af gården har vært en pregende opplevelse. Denne lyden er nesten forsvunnet fra landskapet idag. Med *Absens* re-installeres lyden af dyr og gårdsdrift i en fortolket men gjenkjennelig versjon på det tidligere stølsområde i Hardangervidda nasjonalpark.

Bilder fra Stavali i 2008. Stølsdriften ble nedlagt for fire år siden, gården har vært i drift siden 1600-tallet. Nå står husene tomme eller brukes av besøkende til overnatting. Fotograf: Pascale Baudonnel

Absens er ikke et nostalgisk tilbakeblikk men retter fokus mot fremtiden: Hvordan ønsker vi at landskapet og infrastrukturen organiseres? Kan det tenkes andre visjoner i forhold til dagens utvikling? Verket ønsker å animere en felles hukommelse med fokus på det særegne og lokale i en global kontekst.

2015. Feltarbeid – lydopptak i Undredal. Foto: Stephen Crowe

Realisering

Absens bruker lyd og skulptur som undersøkende bindeledd mellom fortid og nå.

I fjor var jeg på feltarbeid med Stephen Crowe, hvor vi lagde lydopptak ved gårdsbruk og seter på Vestlandet. Lydarkivet er utgangspunkt til den nye komposisjonen som oppleves ved de gamle stølsbygningene på Stavali til sommeren. Høytalere installeres utendørs, i ly av vær og vind. Lyden spilles til forskjellige tidspunkter og over varierende lengde. Det er en diskre lyd som tiltar og avtar, som om dyrene flytter på seg, kommer nærmere og forsvinner igjen. Den fornemmes på et lavt volum, slik at man begynner å undre seg om man har hørt noe eller om det er en innbildt lyd. Samtidig settes opp spesialproduserte kikkerter som fungerer som kaleidoskop og viser landskapet som et fragmentert bilde.

Prototype av kaleidoskop, bestående av et metallrør, speil og glass. Her som miniatyr.

Formidling

Til åpningen av utstillingen arrangeres en felles vandretur fra Kinsarvik til Stavali. Vi ønsker å formidle prosjektet også til et publikum som vanligvis ikke eller kun sjeldent opplever samtidskunst. Crowe spiller live på Stavali, jeg lager en lecture performance med fokus på forholdet mellom 'indre' og 'ytre' landskaper og hukommelse.

Ifølge Hordaland turlag er det første gang at det gjennomføres et samarbeid mellom kunstnere og friluftsjaktøren. Prosjektet vil skape oppmerksomhet på grunn av sin nyskapende karakter, spesielle beliggenhet og videreutvikling av konseptet om kunst i det offentlige rom.

Jeg forestiller meg at prosjektet kan installeres i lignende omgivelser på andre steder i Norge og internasjonalt hvor landbruk og dermed landskap og infrastruktur gjennomgår tilsvarende transformasjonsprosesser.

Absens er blitt utvalgt av organisasjonen 'project anywhere', en internasjonal kooperasjon av syv universiteter fra fem land, og blir presentert som nytenkende kunst i det offentlige rom i New York til høsten og på internett.

Om oss

Stephen Crowe har stor erfaring som komponist og arrangør av ny musikk. Han har skapt og iscenesatt operaforestillinger og konserter i mange europeiske land. Crowe henter inspirasjon til verkene sine både fra litteraturen og fra sine umiddelbare omgivelser. Han lager nye lydbilder basert på sin omfattende lydarkiv og overrasker ofte med en humoristisk vri. Jeg er kunstner og landskapsarkitekt og siden 2002 tematiserer jeg landskap som speil for sosiologiske fenomen. Jeg lager installasjoner, performances og legger stor vekt på formidling. Vi råder over mange års erfaring i å jobbe stedsrelatert. Sammen har vi kunnskapen til å gjennomføre prosjektet.

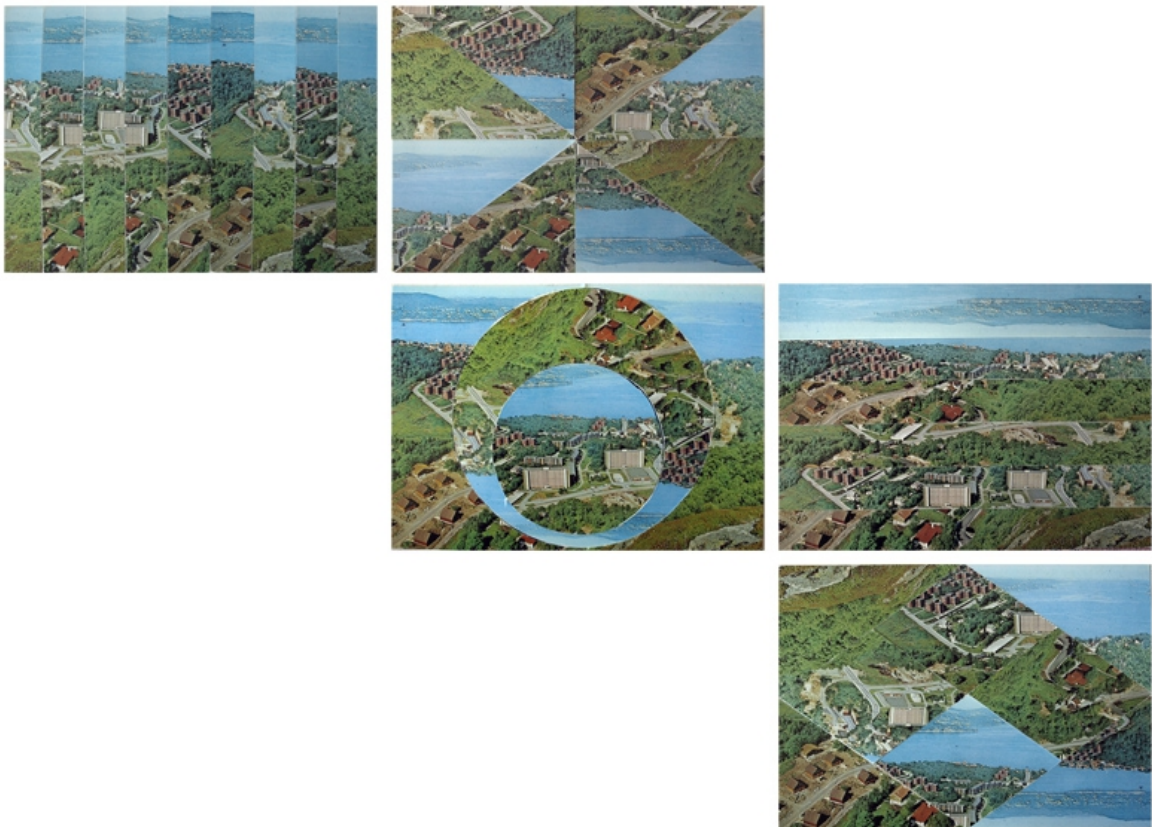
Tegninger og collage fungerer som inspirasjonskilde til prosjektet, i tillegg til min tidligere utstilling 'intrikat' ved Hordaland museumssenter som undersøker hvordan omgivelsene forandres når vareproduksjon flyttes til utlandet.

2013. *intrikat*. Foto på gjennomlysende tekstil. 200x115cm

2015. *Kaleidoskopisk Stavali*. Collage, digital trykk

2014. fra serien *derive (on landscape)*, collage, som omfatter 48 postkort fra infrastrukturen i Hordaland

Om publikasjonen

Publikasjonen gjør prosjektet tilgjengelig også i ettertid, samtidig som det tilføyer nye perspektiver og en teoretisk ramme om kunst i det offentlige rom. Den inneholder dokumentasjon av prosjektet, mine landskapsfotografier, utdrag fra prosjektets dagbok, tegninger og nye tekstbidrag av fire forskere og forfattere. Hensikten med tekstene er å utforske og vurdere kunstneriske, geografiske og sosiologiske potensialer i prosjektet, og opplevelsen og betydningen av den kunstneriske praksis for å bidra til vår kollektive forståelse av sted. Jeg publiserer tekster av fire forskere som arbeider på tvers av en rekke disipliner, samtidig med at de har noe til felles: interessen for forholdet mellom landskap, kunst i det offentlige rom, samfunn og hukommelse. Tekstene er både på norsk og på engelsk.

- **Sibylle Omlin**, direktør ved kunstakademiet ECAV i Sveits, journalist, forfatter og kunsthistoriker. Omlin har forsket og publisert omfattende om stedsrelatert kunst, spesielt i forhold til fjellområder. Eksempler på publikasjoner: 'Paysage son Image' (ECAV. 2012), 'Smoky Pokership – Space, Art, Exhibition, Transformation'. (Verlag für moderne Kunst Nürnberg. 2013), 'Works on the Surface of the Earth'. (Verlag für moderne Kunst Nürnberg. 2011)

- **Julian Myers-Szupinska**, professor ved CCA, San Francisco, og senior editor av kunstmagasinet *The Exhibitionist*. Myers-Szupinska er ekspert på land art, stedsrelatert kunst og forsker på nye tendenser omkring kunst i det offentlige rom. Han har publisert i en rekke kunstmagasiner som *Documents*, *October*, *Afterall*, *Frieze*, *Fillip*, *Artforum*, *Tate Papers*. Eksempler på publikasjoner: *Hopelessness Freezes Time, a study of earthworks, drawing, Detroit, urban warfare and guerrilla historiography*, co-authored with artist Edgar Arceneaux (Kunstmuseum Basel, 2012); "Earth Beneath Detroit," an essay for the catalogue *Ends of the Earth: Land Art to 1974* (Museum of Contemporary Art, Los Angeles, 2012); "After the Production of Space," in *Critical Landscapes: Art, Space, Politics* (UC Press 2015).

- **Cecilie Løveid**, forfatter fra Bergen

Løveid har bidratt med en ny tekst til en av mine tidligere utstillinger, som var utgangspunkt til *absens*. Teksten beskriver forholdet mellom tid og hukommelse og er ikke utgitt tidligere. Den er blitt fremført av Løveid ved utstillingsåpningen i Museumssenter Salhus i 2013 og finnes så langt kun som håndskreven eksemplar.

- **Peter Forras**, phd stipendiat ved Institutt for kulturvitenskap, UiB, Bergen

Forras forsker på samfunnets og arbeidsmarkeds forandringer etter at oljen begynte å få stor innflyttelse på norsk økonomi og infrastruktur. Eksempler på publikasjoner: *Kunstarkeologi - kulturhistoriens glemte forhistorie?* Etnologtreff; 2015-10-12. UiB. *Mennesket som maskin - mennesket som motor*. UiB. *Performing archives/archives of performance*. i 'Tidsskrift for kulturforskning' 2014; Volum 13. UiB